

Informacija o realizaciji projekata izgradnje malih hidroelektrana u Crnoj Gori

Nakon usvajanja Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2025. godine i Akcionog plana za implementaciju Strategije za period 2008-2012. godina ministarstvo nadležno za energetiku (u daljem tekstu: Ministarstvo) je aktivno krenulo sa stvaranjem pozitivnog ambijenta za investiranje u sektor energetike. U Ključnom sadržaju KS 5 - Izgradnja i eksploatacija obnovljivih izvora energije (u daljem tekstu: OIE), koji je sastavni dio Akcionog plana 2008-2012, date su glavne smjernice za realizaciju projekata OIE, među kojima je i projekat izgradnje malih hidroelektrana. Pored toga, iskorišćavanje OIE je prepoznato kao jedan od prioriteta u ključnim strateškim opredjeljenjima u Energetskoj politici Crne Gore do 2030. godine. Hidropotencijal predstavlja najznačajniji obnovljivi energetski resurs Crne Gore, kako zbog veličine raspoloživog potencijala tako i zbog kvalitetnih tehnologija koje imaju mali negativni uticaj na životnu sredinu, mogućnosti primjene višenamjenskih rješenja i doprinosa razvoju sjevernog regiona Crne Gore.

U skladu sa opredjeljenjem da se optimalno valorizuje raspoloživi hidropotencijal u Crnoj Gori, sprovedena su dva tenderska postupka za davanje koncesija za korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u malim hidroelektranama (u daljem tekstu: mHE). Na osnovu prvog javnog nadmetanja zaključeni su ugovori o koncesiji za osam vodotoka u septembru 2008. godine, a na osnovu drugog javnog nadmetanja zaključeni su ugovori o koncesiji za pet vodotoka u septembru 2010. godine. Podaci o vodotocima za koje su date koncesije, nazivi koncesionara, osnovni podaci o projektima izgradnje mHE, kao i podaci o koncesijama dati su u Prilogu 1.

Koncesije date na osnovu prvog javnog nadmetanja i ugovora o koncesiji zaključenih 2008. godine realizuju se u pet faza, i to:

- I faza - Istražni radovi, idejno rješenje optimalnog korišćenja vodotoka i određivanje lokacija i parametara mHE i izrada prethodne studije opravdanosti mHE;
- II faza - Izrada projektne dokumentacije i pribavljanje građevinske dozvole;
- III faza - Izgradnja objekata i postrojenja mHE i pribavljanje vodne i upotrebne dozvole i licence za proizvodnju električne energije;
- IV faza - Eksploatacija objekata mHE i
- V faza - Prenos objekata.

Period trajanja koncesije počinje danom početka eksploatacije objekata mHE, odnosno period trajanja koncesije poklapa se sa IV fazom ugovora o koncesiji. Koncesionari čiji se ugovori realizuju u navedenim fazama sada rade na izradi projektne dokumentacije i pribavljanju građevinske dozvole tj. preduzimaju aktivnosti za realizaciju II faze plana realizacije ugovora. Zbog nepostojanja adekvatnih prostorno-planskih dokumenata i nemogućnosti dobijanja urbanističko-tehničkih uslova (u daljem tekstu: UTU) za projektovanje planiranih objekata mHE u skladu sa važećim zakonodavnim okvirom u oblasti uređenja prostora, rokovi po fazama plana realizacije ugovora su suspendovani 2009. godine. Na inicijativu Ministarstva i ministarstva nadležnog za poslove uređenja prostora, a u cilju stvaranja uslova za realizaciju ovih projekata, Vlada Crne Gore je 29. jula 2010. godine donijela zaključak kojim je ministarstvo nadležno za poslove uređenja prostora zaduženo da

izda urbanističko-tehničke uslove za izgradnju mHE na osnovu Prostornog plana Crne Gore do 2020. godine, uz saglasnost Ministarstva i odgovarajućih lokalnih samouprava. Dinamika izdavanja UTU, trenutni status projekata i otvorena pitanja vezana za realizaciju koncesija datih na osnovu prvog tendera dati su u Prilogu 2.

Postignuti su značajni pomaci u sprovođenju administrativnih procedura izdavanja saglasnosti za izgradnju mHE i podignuta svijest o potrebi izgradnje mHE u Crnoj Gori. Elektroprivreda Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine, Uprava za vode i ostale institucije su izdale potrebne saglasnosti iz svoga domena za realizaciju ovih projekata. Koncesionar „Dekar“ je predao potrebnu dokumentaciju za dobijanje građevinskih dozvola za 3 mHE, dok se predaja dokumentacije za dobijanje građevinskih dozvola za 4 mHE od strane koncesionara „Haider-Extrem Energy“ očekuje u toku ove sedmice.

Koncesije koje su date na osnovu drugog javnog nadmetanja i ugovora zaključenih 2010. godine realizuju se u tri faze, i to:

- I faza - izrada tehničke dokumentacije;
- II faza - izgradnja objekata mHE;
- III faza - tehno-ekonomsko korišćenje vodnog energetskeg potencijala za proizvodnju električne energije u mHE.

Period trajanja koncesije uključuje projektovanje, izgradnju i eksploataciju, i počinje od zaključivanja ugovora o koncesiji, odnosno usvajanja prostorno-planske dokumentacije na osnovu koje je moguće izdati UTU za izgradnju tih objekata. Za razliku od realizacije zaključenih koncesija na osnovu prvog javnog nadmetanja, I faza realizacije ugovora o koncesiji, odnosno period trajanja koncesije zaključene na osnovu drugog javnog nadmetanja počinje usvajanjem prostorno-planske dokumentacije, odnosno izdavanjem UTU. Pored toga, u nastojanju da se ubrza realizacija projekata izgradnje mHE, drugo javno nadmetanje je sprovedeno za vodotoke na kojima su nadležne institucije vršile hidrološka istraživanja u trajanju od minimalno jedne godine. Trenutno stanje u realizaciji koncesija datih na osnovu drugog javnog nadmetanja dati su u Prilogu 3. Vodotok Trepčačka rijeka nalazi se u obuhvatu Prostornog plana posebne namjene „Bjelasica i Komovi“, pa je ministarstvo nadležno za uređenje prostora izdalo UTU za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju mHE na tom vodotoku 1. juna 2011. godine i od tog datuma je počeo period trajanja koncesije. Za ostala četiri vodotoka (Vrbnica-Opština Plužine, Murinska rijeka i Komarača-Opština Plav i Tušina-Opština Šavnik) nijesu izdati UTU, jer još nije usvojena odgovarajuća lokalna prostorno-planska dokumentacija. Usljed toga, za ove vodotoke nijesu počeli periodi trajanja koncesije. Opština Plužine priprema predlog prostorno-urbanističkog plana, dok su opštine Plav i Šavnik počele sa izradom prostorno-urbanističkih planova preko projekta LAMP, koji se realizuje sredstvima Svjetske banke. Međutim, ukoliko bi se UTU za izgradnju mHE na ovim vodotocima izdali nakon usvajanja pomenutih prostorno-urbanističkih planova, došlo bi do značajnog kašnjenja u realizaciji ovih projekata. Ministarstvo ekonomije je mišljenja da bi, u cilju stvaranja uslova za nastavak realizacije ovih projekata, bilo potrebno da Vlada Crne Gore donese zaključak o izdavanju UTU za izgradnju mHE na vodotocima Vrbnica, Murinska rijeka, Komarača i Tušina na osnovu Prostornog plana Crne Gore do 2020. godine, na isti način kao što su UTU izdati za projekte izgradnje mHE na osnovu prvog tendera.

Prema zaključenim ugovorima o koncesiji na osnovu prvog i drugog tendera, predviđena je izgradnja 35 mHE, ukupne instalisane snage oko 100 MW, sa planiranom

godišnjom proizvodnjom od oko 300 GWh. Prema idejnim rješenjima i studijama opravdanosti izrađenim od strane koncesionara, vrijednost ukupnih investicija za realizaciju ovih projekata je oko 140 miliona €.

Imajući u vidu rastuće i sve ambicioznije međunarodne ciljeve u ovoj oblasti, koji će biti uvaženi inoviranom Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine i Programom razvoja i korišćenja obnovljivih izvora energije, Ministarstvo je 24. decembra 2010. godine objavilo Pismo namjere za davanje koncesija za korišćenje vodotoka za izgradnju malih hidroelektrana na dodatnih osam vodotoka, kao i Poziv za izražavanje zainteresovanosti za korišćenje hidropotencijala rijeke Ćehotine. Kao odgovor na Pismo namjere, Ministarstvu se obratilo 17 kompanija zainteresovanih za ulaganje u ove projekte, dok se pismom zainteresovanosti za izgradnju hidroelektrana na rijeci Ćehotini Ministarstvu obratilo 15 kompanija. S obzirom da postoji veliko interesovanje investitora za izgradnju mHE i na drugim vodotocima (sliv Lima, Ibra i dr.), Ministarstvo je mišljenja da bi trebalo pokrenuti aktivnosti na pripremi trećeg tendera za davanje koncesija za izgradnju mHE.

U cilju pojednostavljenja procedure izgradnje mHE u Crnoj Gori, Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 28/10) otvorena je mogućnost za davanje koncesija za izgradnju mHE instalisane snage do 1 MW uvođenjem mehanizma energetske dozvole. Zakonom o energetici je propisano da se energetska dozvola može pribaviti prije sticanja prava svojine, odnosno prava korišćenja zemljišta na kome se planira izgradnja energetske objekta, kao i prije izdavanja urbanističko-tehničkih uslova.

Shodno Zakonu o energetici, Ministarstvo je u avgustu 2010. godine donijelo propis kojim je definisana procedura dobijanja energetske dozvole. Prva energetska dozvola izdata je u novembru 2010. godine i to kompaniji koja predstavlja javno-privatno partnerstvo Opštine Kolašin i slovačkog investitora sa iskustvom u oblasti OIE. Prije izdavanja energetske dozvole Ministarstvo je, u skladu sa Pravilnikom o kriterijumima za izdavanje energetske dozvole, sadržini zahtjeva i registru energetske dozvola („Službeni list CG“, br. 49/10), utvrdilo ispunjenost uslova i kriterijuma na osnovu dostavljene dokumentacije koja sadrži, između ostalog i mišljenje nadležnog organa lokalne samouprave o mogućnosti uklapanja energetske objekta u koncept korišćenja prostora i pozitivno ocijenilo dostavljeno idejno rješenje za izgradnju mHE. Međutim, nepostojanje planskih dokumenata za područje Gornje Morače (Opština Kolašin) na kojem je predviđena izgradnja ove mHE na vodotoku Raštak, onemogućilo je izgradnju energetske objekta za proizvodnju električne energije ove godine. Podaci o projektu izgradnje mHE na osnovu izdate energetske dozvole, dati su, takođe, u Prilogu 1. I pored ove prepreke, investitori su prepoznali ovu mogućnost i Ministarstvu je dostavljeno još 11 zahtjeva za izdavanje energetske dozvole.

U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore od 20. januara 2011. godine, Ministarstvo traži efikasnije i efektivnije načine realizacije koncesija koje se mogu riješiti mehanizmom energetske dozvole, jer vidi mogućnost razvoja opština sjevernog regiona Crne Gore kroz njihovo partnerstvo sa investitorima pri izgradnji ovakvih objekata. Ovi projekti mogu doprinijeti održivom ekonomskom i regionalnom razvoju, povećanju energetske sigurnosti i energetske nezavisnosti, kao i energetske efikasnosti odnosno smanjenju tehničkih gubitaka u elektroenergetskom sistemu Crne Gore. U skladu sa Zakonom o energetici proizvodni objekti instalisane snage do 1 MW mogu se graditi po pribavljenoj energetske dozvoli i bez sprovođenja postupka javnog nadmetanja. S obzirom da se u slučaju korišćenja državne imovine, na osnovu prethodno donesene Odluke Vlade o davanju na

korišćenje državne imovine zaključuje ugovor, Ministarstvo je pripremio model ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane, koji se nalazi u Prilogu 4 ove informacije.

Osnovni elementi predloženog teksta ugovora su:

- ugovor o koncesiji se realizuje u tri faze:
 - faza I - faza izrade tehničke dokumentacije – 12 mjeseci;
 - faza II - faza izgradnje objekata mHE - 24 mjeseca;
 - faza III - faza tehno-ekonomskog korišćenja vodnog potencijala za proizvodnju električne energije u mHE - 22 godine;
- period koncesije je 25 godina i počinje da teče od datuma izdavanja urbanističko- tehničkih uslova;
- predviđena je obaveza koncesionara da dostavlja bankarske garancije za I i II fazu realizacije ugovora kao i, s obzirom da je predviđen program revitalizacije prije prenosa objekata nakon isteka perioda koncesije na Crnu Goru, bankarsku garanciju za revitalizaciju, u visini procjene troškova revitalizacije;
- koncesiona naknada je utvrđena u iznosu od 4,2%;

Predložena visina koncesione naknade u tekstu ugovora je određena na osnovu modela pripremljenog u Ministarstvu. Ulazni parametri u model su: otkupna cijena električne energije proizvedene u mHE, tržišna cijena električne energije, rok garantovane otkupne cijene, period trajanja koncesije, diskontna stopa, ekvivalentan rad mHE maksimalnom snagom, operativni troškovi, visina investicije, kao i visina sredstava za revitalizaciju. Na osnovu izabranih ulaznih parametara, uz pretpostavku da je neto sadašnja vrijednost zamišljenog projekta jednaka 5 % visine investicije, dobijamo da je visina koncesione naknade 4,2 %. Proračun visine koncesione naknade prikazan je u Prilogu 5;
- Predviđen je prenos vlasništva nad zemljištem i objektima mHE sa koncesionara na državu Crnu Goru, bez ikakvih tereta i bez prava koncesionara da traži bilo kakvu naknadu;
- Utvrđeni su razlozi za raskid ugovora, koji može biti u određenim slučajevima automatski bez dostavljanja posebnog obavještenja i raskid uz prethodno obavještenje koncesionara i određivanje primjerenog roka za ispunjavanje prekršene obaveze utvrđene ugovorom.

Imajući u vidu pomenuta zakonska rješenja, kao i iskazanu zainteresovanost potencijalnih investitora za ovaj vid ulaganja, radi javnosti i transparentnosti ovog procesa i obezbjeđivanja jednakih uslova za sve investitore, Ministarstvo predlaže da se utvrdi model ugovora o koncesijama na osnovu energetske dozvole za izgradnju malih hidroelektrana do 1 MW.

Ovaj ugovor bi bio dostupan svim potencijalnim investitorima (objavio bi se na internet stranici Ministarstva) i isti bi unaprijed znali koji su uslovi za tehno-ekonomsko korišćenje vodnog potencijala izgradnjom mHE instalisane snage do 1 MW. Treba

napomenuti da je ova procedura omogućena isključivo na malim vodotocima, čiji je godišnji energetska potencijal manji od 15 GWh. Ukoliko bi se riješio problem sa izdavanjem UTU, mogao bi se kreirati dobar ambijent za investicije u ove projekte, čije su prednosti već prepoznate.

U skladu sa Zakonom o energetici, Ministarstvo priprema i usvaja podzakonska akta iz oblasti OIE, čime se stvara stabilan regulatorni okvir sa podsticajnim mjerama za realizaciju ovih projekata i definišu jasne procedure, što ima za cilj ubrzan razvoj ove oblasti u Crnoj Gori. Kreiranjem stabilnog i transparentnog regulatornog okvira, Crna Gora će stvoriti kako bolje uslove za domaće investitore i tržište OIE, tako i sigurnost pri investiranju sredstava međunarodno priznatih kompanija u ovoj oblasti.

Pitanje brže realizacije energetskih projekata, posebno u oblasti OIE, mora se rješavati u koordinaciji sa ostalim institucijama, prije svega sa ministarstvom nadležnim za poslove uređenja prostora, jer je jedan od razloga za kašnjenje u realizaciji ovih projekata nemogućnost dobijanja UTU.

Kroz Program razvoja Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori Ministarstvo u saradnji sa Elektroprivredom Crne Gore radi na realizaciji studije analize elektroenergetskog sistema za potrebe rada i priključenja distribuiranih proizvođača, kojima pripadaju i mHE. Ova studija bi trebala da ukaže na potrebe razvoja i jačanja elektroenergetskog sistema i pokaže da bi se izgradnjom mHE povećala sigurnost snabdijevanja električnom energijom i doprinijelo razvoju sjevera Crne Gore.

Uz pomoć Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj Ministarstvo je izradilo analizu uticaja finansijskog podsticanja kroz zagarantovane otkupne cijene električne energije potrebnog za razvoj OIE na krajnjem kupca, kako bi se izradio optimalni Program razvoja i korišćenja obnovljivih izvora energije u skladu sa našim prirodnim, ali i ekonomskim potencijalom. Takođe, uz podršku Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj u toku je mjerenje potencijala malih vodotoka, sa ciljem izrade katastra vodotoka na teritoriji 13 crnogorskih opština.

U vezi sa navedenim, Ministarstvo predlaže Vladi Crne Gore da donese sljedeće zaključke:

1. Vlada je usvojila Informaciju o realizaciji projekata izgradnje malih hidroelektrana u Crnoj Gori.
2. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da, na osnovu Prostornog plana Crne Gore do 2020. godine, pozitivnog mišljenja Ministarstva ekonomije na dostavljeno idejno rješenje i saglasnosti opština (na čijim teritorijama je predviđena izgradnja malih hidroelektrana) da se realizacija ovih projekata uklapa u njihova prostorno-planska opredjeljenja i principe očuvanja ekologije, izda urbanističko-tehničke uslove za projekte izgradnje malih hidroelektrana na vodotocima Vrbnica, Tušina, Komarača i Murinska rijeka, za koje su ugovori o koncesiji zaključeni u septembru 2010. godine na osnovu sprovedenog drugog javnog nadmetanja.
3. Vlada je utvrdila model Ugovora o koncesiji na osnovu energetske dozvole za izgradnju male hidroelektrane.
4. Zadužuje se Ministarstvo održivog razvoja i turizma da, na osnovu Prostornog plana Crne Gore do 2020. godine, izda urbanističko-tehničke uslove za projekte izgradnje malih hidroelektrana na osnovu energetske dozvole.

Prilog 1. Podaci o dodijeljenim koncesijama i izdatoj energetskej dozvoli za izgradnju mHE

Id. br.	Vodotok	Sliv	Opština	Investitor	Br. mHE	Visina investicije mil. €	mHE	Inst. snaga [MW]	Predviđ. proizvodnja [MWh]	Koncesiona naknada		Trajanje koncesije [god]
										GWh	[%]	
I tender												
1	Bistrica – desna pritoka Lima	Lim	Bijelo Polje	„Haider Extrem Energy“ – Austrija, BiH	2	24,0	Bistrica A (10,0 MW) Bistrica B (7 MW)	17,00	50.000	Plan 6,00	12	30
2	Šekularska		Berane/ Andrijevića	„Hydroenergija Montenegro“ d.o.o.-Berane	5	8,0	Orah (1,17 MW) Rmuš (0,52 MW) Šekular (1,72 MW) Spaljevići 1 (0,85 MW) Spaljevići 2 (0,78 MW)	5,00	21.000	Plan 0,90	4,5	27
3	Bistrica		Berane		8	20,0	Bistrica 1 (2,30 MW) Bistrica 2 (1,17 MW) Jelovica 1 (3,01 MW) Jelovica 2 (0,80 MW) Jezerštica (1,15 MW) Konjska rijeka 1 (0,61	10,00	37.000	Plan 2,00	5,5	27

							MW)						
							Konjska rijeka 2 (0,89 MW)						
							Krivuljski potok (0,29 MW)						
4	Grlja		Plav	„Energie Zotter“ – Austrija	1	3,7	Grlja (1,70 MW)	2,90	5.700	Plan 0,13	2,22	30	
5	Babinopoljska			„Kroling“ d.o.o. Danilovgrad	2	9,0	Babinopolje (3,35 MW)	9,45	24.200	Plan 3,63	15	25	
						Jara (6,54 MW)							
6	Zaslapnica	Zaslapnica	Nikšić	„BAST“ d.o.o. Nikšić	2	2,4	Zaslap (0,12 MW)	1,00	3.600	Plan 0,10	3	30	
							Nudo (0,55 MW)						
7	Bjelojevička		Mojkovac	„Haider Extrem Energy“ – Austrija, BiH	2	15	Bjelojevići (10 MW)	15,00	48.000	Plan 3,75	7,5	30	
							Ugljari (5 MW)						
8	Crnja	Tara	Kolašin	„Dekar“ d.o.o. Podgorica	3	6,0	Crnja (3 MW)	5,00	19.000	Plan 2,28	12	30	
							Crni potok (0,5 MW)						
							Ljubaštica (1,5 MW)						
II tender													
1	Vrbnica	Pivsko jezero	Plužine	Konzorcijum „mHIDRO CG“ – Crna Gora i Slovenija	2	19,7	Vrbnica (5,60 MW)	12,00	27.361	1,05	3,84	25	
							Zukovska (6,40 MW)						

2	Tušina	Komarnica	Šavnik	„Kroling“ d.o.o., Danilovgrad	4	12,7	Skočanski potok (0,92 MW)	6,02	16.456	0,94	5,70	30
							Paleški potok (0,36 MW)					
							Sirovac (2,92 MW)					
							Tušinja (1,52 MW)					
3	Trepačka rijeka	Lim	Andrijevića	Konzorcijum „Elektrotehna- Radius“, Izvršen prenos koncesije na konzorcijum „Dekar Hidro“, Podgorica	1	8,2	Trepačka	8,30	33.182	1,33	4,00	30
4	Murinska rijeka	Lim	Plav	Konzorcijum „Elektrotehna- Radius“, Berane	2	5,1	mHE 1 (0.94 MW)	2,36	9.446	0,38	4,00	30
							mHE 2 (0.75 MW)					
5	Komarača	Lim		„Kroling“ d.o.o., Danilovgrad	1	6,1	Meteh	4,00	10.600	0,60	5,70	25
Energetska dozvola												
1	Raštak	Morača	Kolašin	„Kolenergy“, Kolašin	1	1,2	Raštak 1	0,62	2.496	Nije još određeno (Ugovor o koncesiji nije potpisan)		
Ukupno					36	139,9	~98		~ 305.000			

Prilog 2. Dinamika izdavanja UTU, trenutni status projekata i otvorena pitanja vezana za realizaciju koncesija datih na osnovu prvog tendera

Id. br.	Vodotok	Opština	Datum izdavanja UTU (početak II faze)	Realizacija Ugovora o koncesiji			
				I faza - Istražni radovi, Idejno rješenje optimalnog korišćenja vodotoka i određivanje lokacija i parametara mHE i izrada Prethodne studije opravdanosti mHE	II faza - Izrada projektne dokumentacije i pribavljanje građevinske dozvole	III faza - Izgradnja objekata i postrojenja mHE i pribavljanje vodne i upotrebne dozvole i licence za proizvodnju električne energije	IV faza - Eksploatacija objekta mHE
1	Bistrica – desna pritoka Lima	Bijelo Polje	01.12.2010.	Rok 1 mjesec – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom. Takođe je sa ovim koncesionarom potpisan Aneks Ugovora koji rizik hidrologije prenosi na koncesionara i postavlja fiksnu koncesionu naknadu.	Rok 2 mjeseca – Rokovi za ovu fazu su produženi jer u skladu sa legislativom koncesionar nije mogao dobiti građevinsku dozvolu u ovom roku. Koncesionar očekuje građevinsku dozvolu najkasnije u septembru 2011. godine. Važeća bankarska garancija na 50.000 €.	Rok 8 mjeseci	Rok 30 godina
2	Šekularska	Berane	15.02.2011.	Rok 1 mjesec – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom.	Rok 11 mjeseci – Rokovi za ovu fazu su počeli izdavanjem UTU, od kada koncesionar radi na izradi dokumentacije za dobijanje građevinske dozvole. Važeća bankarska garancija 17.500 €	Rok 24 mjeseca	Rok 27 godina
3	Bistrica		14. i 24.03.2011.	Rok 1 mjesec – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih	Rok 11 mjeseci – Rokovi za ovu fazu su počeli izdavanjem UTU, od kada koncesionar radi na izradi	Rok 24 mjeseca	Rok 27 godina

				planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom.	dokumentacije za dobijanje građevinske dozvole. Važeća bankarska garancija 22.500 €.		
4	Grlja	Plav	13.01.2011.	Rok 6 mjeseci – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom.	Rok 3 mjeseca – Rokovi za ovu fazu su počeli izdavanjem UTU, od kada koncesionar radi na izradi dokumentacije za dobijanje građevinske dozvole. Važeća bankarska garancija na 144.000 €. Rokovi ove faze su suspendovani koncesionaru u skladu sa Ugovorom o koncesiji, s obzirom da koncesionar kasni zbog dešavanja na koja on ne može uticati. Naime, lokalno stanovništvo se protivi izgradnji mHE i do sada je polomilo mjerne uređaje koncesionaru i onemogućilo dalju realizaciju projekta.	Rok 6 mjeseci	Rok 30 godina
5	Babinopoljska		28.02.2011.	Rok 8 mjeseci – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom.	Rok 10 mjeseci – Rokovi za ovu fazu su počeli izdavanjem UTU, od kada koncesionar radi na izradi dokumentacije za dobijanje građevinske dozvole. Važeća bankarska garancija 30.000 €.	Rok 20 mjeseci	Rok 25 godina
6	Zaslapnica	Nikšić	13.05.2011.	Rok 12 mjeseci –	Rok 12 mjeseci –Rokovi	Rok 24 mjeseca	Rok 30

				Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom.	za ovu fazu su počeli izdavanjem UTU, od kada koncesionar radi na izradi dokumentacije za dobijanje građevinske dozvole. Bankarska garancija za II fazu još nije dostavljena.		godina
7	Bjelojevička	Mojkovac	01.10.2010.	Rok 1 mjesec – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom. Takođe je sa ovim koncesionarom potpisan Aneks Ugovora koji rizik hidrologije prenosi na koncesionara i postavlja fiksnu koncesionu naknadu.	Rok 2 mjeseca – Rokovi za ovu fazu su produženi, jer u skladu sa legislativom koncesionar nije mogao dobiti građevinsku dozvolu u ovom roku. Koncesionar očekuje građevinsku dozvolu najkasnije do kraja septembra 2011. godine. Važeća bankarska garancija na 50.000 €.	Rok 8 mjeseci	Rok 30 godina
8	Crnja	Kolašin	06.12.2010.	Rok 6 mjeseci – Rokovi ove faze su suspendovani zbog nedostataka prostornih planova i problema na koje koncesionar ne može uticati u skladu sa Ugovorom.	Rok 12 mjeseci – Rokovi za ovu fazu su počeli izdavanjem UTU; predata je dokumentacija za dobijanje građevinske dozvole. Važeća bankarska garancija 12.500 €.	Rok 24 mjeseci	Rok 30 godina

Prilog 3. Trenutno stanje u realizaciji koncesija datih na osnovu drugog javnog nadmetanja

Id. br.	Vodotok	Opština	Datum izdavanja UTU (početak I faze)	I faza - Izrada tehničke dokumentacije	II faza – Izgradnja objekta mHE	III faza - Tehno-ekonomsko korišćenje vodnog energetskog potencijala za proizvodnju električne energije u mHE
1	Vrbnica	Plužine	Nijesu usvojena potrebna prostorno-planska dokumenta	Rok 1 godina. Dostavljena važeća bankarska garancija 100.000 €, iako I faza još nije počela.	Rok 2 godine	Rok 22 godine
2	Tušina	Šavnik	Nijesu usvojena potrebna prostorno-planska dokumenta	Rok 1 godina. Dostavljena važeća bankarska garancija 100.000 €, iako I faza još nije počela.	Rok 1 godina	Rok 28 godina
3	Trepačka rijeka	Andrijevića	01.06.2011. na osnovu PPPN „Bjelasica i Komovi“	Rok 1 godina. Dostavljena važeća bankarska garancija 100.000 €. I faza počela datumom izdavanja UTU, od kada je koncesionar u proceduri za dobijanje građevinske dozvole.	Rok 2 godine	Rok 27 godina
4	Murinska rijeka	Plav	Nijesu usvojena potrebna prostorno-planska dokumenta	Rok 1 godina. Dostavljena važeća bankarska garancija 100.000 €, iako I faza još nije počela.	Rok 2 godine	Rok 27 godina
5	Komarača		Nijesu usvojena potrebna prostorno-planska dokumenta	Rok 6 mjeseci. Dostavljena važeća bankarska garancija 100.000 €, iako I faza još nije počela.	Rok 8 mjeseci	Rok 23 godine i 10 mjeseci

Informacija o realizaciji projekata izgradnje malih hidroelektrana u Crnoj Gori - DOPUNA

Zahtjevi za izdavanje građevinskih dozvola za sedam malih hidroelektrana, na tri vodotoka, za koja su date koncesije 2008. godine, su predati ministarstvu nadležnom za izgradnju objekata.. Osnovne informacije o ovim projektima nalaze se u Tabeli 1.

Tabela 1. Male hidroelektane za koje se očekuje izdavanje građevinskih dozvola

Opština	Koncesionar	Vodotok	Broj mHE	Instalisana snaga (MW)	Investicija (mil. €)
Mojkovac	„Haider Extrem Energy“ – Austrija, BiH	Bjelojevička	2	15,00	15
Bijelo Polje	„Haider Extrem Energy“ – Austrija, BiH	Bistrica	2	17,00	24
Kolašin	„Dekar“ d.o.o., Crna Gora	Crnja	3	5,00	6

Krajem 2010. godine i početkom 2011. godine projekti dvadeset pet mHE planiranih u skladu sa koncesionim ugovorima potpisanim na osnovu I tendera, 2008. godine, su izdavanjem urbanističko-tehničkih uslova krenuli u II fazu projekta, odnosno dobijanje potrebnih saglasnosti, izrade projektne dokumentacije i izdavanje građevinske dozvole. Samim tim, u proteklom periodu angažovane su crnogorske kompanije za izradu geotehničkih, ekoloških elaborata, elaborata o priključenju na elektroenergetski sistem, kao i za izradu tehničke dokumentacije.

Nakon izdavanja građevinskih dozvola, odnosno ulaskom u III fazu, izgradnje objekata malih hidroelektrana, crnogorski građevinski sektor će biti aktiviran za izgradnju infrastrukture i samih objekata malih hidroelektrana. Zavisno od koncesionara, ovi projekti su predviđeni da završe sa izgradnjom u roku od 6-24 mjeseca. Stoga, proizvodnja električne energije iz ovih objekata se očekuje 2013/2014. godine.

Napominjemo da su ovo proizvodni objekti, objekti za proizvodnju električne energije, koji u crnogorskom uslovima približno rade 3000 h efektivno, po svakom instalisanom MW proizvodnja električne energije će biti oko 3 GWh, odnosno u zavisnosti od otkupne cijene električne energije, prihod će biti od 200.000 do 300.000 €/MW.

Izgradnjom ovih objekata očekuje se razvoj crnogorskih kompanija koje će izrađivati projektu dokumentaciju, elaborate za dobijanje građevinske dozvole, kao i kompanija koje će graditi neophodnu infrastrukturu i razvoja građevinskih kompanija sposobnih za izgradnju malih hidroelektrana.